

SORULAR

S1) Tablodaki boş bırakılan yerleri doldurunuz (8*1 puan) ve bu tabloya göre Para Tabanı (PT) ve Parasal Taban (H) büyüklüklerini hesaplayınız. (6+6 puan)

AKTİF	602.689.013...	PASİF	602.689.013
1).DIŞ..VARLIKLAR.....	592.590.958..	1)TOPLAM DOVİZ YUKUMLULUKLERİ	399.393.982
2)İC VARLIKLAR	10.098.055	2).MERKEZ..BANKASI...PARASI....	203.295.031
		2.1.REZERV PARA	194.205.902
		Emisyon	152.452.274
		Bankalar Mevduatı	41.467.484
		Banka Dışı Kesim Mevduatı	138.778
		Fan..Hesapları.....	147.366
		2.2.DİĞER MERKEZ BANKASI PARASI	9.089.129
		Açık..Piyasa..işlemleri.....	-32.735.500
		Kamu Mevduatı	41.824.629

$$\begin{aligned} \text{Para Tabanı (PT)} &= \text{Emisyon} + \text{Bankalar Mevduatı} \\ &= 152.452.274 + 41.467.484 \\ &= 193.919.758 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Parasal Taban (H)} &= \text{Rezerv Para} + \text{Açık Piyasa İşlemleri} \\ &= 194.205.902 + (-32.735.500) \\ &= 161.470.402 \end{aligned}$$

S2) $M_2 = 1800$, vadesiz mevduat = 1000, vadeli mevduat = 500, vadesiz mevduat zorunlu karşılık oranı (r_d) = 0,07 ve vadeli mevduat karşılık oranı da (r_t) = 0,04 ve atıl rezerv oranı (e) = 0,01 olduğu bilinmektedir. Buna göre parasal tabanın büyüklüğünü hesaplayınız. (20 puan)

$$\begin{aligned} M_2 &= C + DD + TD \\ 1800 &= C + 1000 + 500 \Rightarrow C = 300 \\ e &= \frac{C}{DD} = \frac{300}{1000} = 0,30 \\ t &= \frac{TD}{DD} = \frac{500}{1000} = 0,50 \end{aligned}$$

$$M_2 = k_2 \cdot H$$

$$k_2 = \frac{1 + e + t}{r_d + e + t \cdot r_t + e}$$

$$k_2 = \frac{1 + 0,30 + 0,50}{0,07 + 0,30 + (0,50 \times 0,04) + 0,01}$$

$$k_2 = \frac{1,8}{0,40} = 4,5$$

$$M_2 = k_2 \cdot H$$

$$1800 = 4,5 \cdot H \Rightarrow H = 400$$

S3) 1970 yılında kabul edilen 1211 sayılı TCMB Kanununda yer alan "Bankanın reeskont, iskonto ve avans faiz oranlarını hükümetin izlediği ekonomi politikalarını göz önünde bulundurarak belirleyecek olması, Bankanın para ve kredi politikasını, kalkınma planlarını ve yıllık planları göz önünde bulundurarak belirlemesi gerektiği, ve Hazinesinin sahip olduğu sermaye payının yüzde 51'den az olamayacağı" şeklindeki hükümlerin merkez bankası bağımsızlığına olan olumsuz etkilerinin, 2001 yılında kabul edilen 4651 Sayılı TCMB Kanundaki hangi düzenlemelerle telafi edildiğini belirtiniz. (20 puan)

TCMB'nin bağımsızlığını artıran gelişmeler şunlardır:

- 1) Bankanın yasal amacı fiyat istikrarını sağlamaktır. Banka, fiyat istikrarını sağlamak için uygulayacağı para politikasını ve kullanacağı para politikası araçlarını doğrudan kendisi belirler (Araç bağımsızlığı)
- 2) Kamu Kesimine - Kredi Açılmaması: Hazine ile kamu kurum ve kuruluşlarına avans verilmesi ve kredi açılması yasaklanmıştır.
- 3) Banka, fiyat istikrarını sağlama amacı ile celismemek kaydıyla Hükümetin bütçe ve istihdam politikalarını destekler.

S4) Aşağıdaki kavramları birer cümle ile açıklayınız? (5*4 puan)

a) Repo (Merkez bankası açısından): Menkul kıymetlerin belirli bir süre sonunda geri satım vaadiyle alınarak piyasaya geçici olarak para verilmesidir.

b) Fiyat istikrarı: Ekonomik birimlerin yatırım, tüketim ve tasarruf kararlarını alırken diktate almaya gerek duymadıkları ölçüde düşük bir enflasyon oranını ifade etmektedir.

c) Senyoraj: Paranın üretim maliyeti ile üzerinde yazılı değer (nominal değer) arasındaki farktır.

d) Finansal sistem: Finansal piyasa, finansal kurumlar ve düzenleyici hukuki ve idari kuralların bir araya gelmesi ile oluşan yapıdır.

e) Konvertibilite: Bir ülke parasının, döviz piyasalarında başka bir ülke parası ile serbestçe değiştirilebilmesi ve uluslararası ticari işlemlerde değişim aracı olarak kullanılabilmesidir.

S5) a) $M=k*H$ genel formülü ile ifade edilen para arzı artış sürecinde iktisadi aktörlerin rollerini para çoğaltanı (k) ve parasal taban (H) üzerinden nasıl etkilediğini kısaca açıklayınız. (10 puan)

$$k = \frac{1+c+t}{r_d+c+t \cdot r_t+e}$$

r_d
 r_t
 H } Merkez Bankasının kontrolündedir.

c
 t } Hanehalkının kontrolündedir.

e } Bankaların kontrolündedir.

r_d, r_t, c ve e artarsa para çarpanının değeri düşer. t artarsa dar para çarpanının (k_1) değeri düşer, geniş para çarpanının (k_2) değeri artabilir. k ve H artarsa M artar, k ve H azalırsa M azalır.

b) Merkez bankasının toplam aktif büyüklüğünü etkilemeyen, ancak aktif kompozisyonunu değiştiren bir bilanço işlemi kaydı (muhasebe kaydı) örneği veriniz. (10 puan)

Not: Bu soruya farklı örnekler verilebilir. Bunlardan bazıları şunlardır. Sadece bir örnek verilmesi yeterlidir.

1) Döviz Karşılığı Altın Alımı

Altın Mevcudu	+100
Döviz Alacakları	-100

2) Döviz Karşılığı Altın Satımı

Altın Mevcudu	-100
Döviz Alacakları	+100

3) DiBS Karşılığı Döviz Alımı

Döviz Alacakları	+100
Menkul Kıymetler Cüzdanı	-100

4) DiBS Karşılığı Döviz Satımı

Döviz Alacakları	-100
Menkul Kıymetler Cüzdanı	+100